BOSHLANG‘ICH SINF O‘QITUVCHILARINI TAYYORLASHGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR .

Nomozova Shahzoda Abdualim qizi
Guliston davlat pedagogika instituti
Boshlang‘ich ta'lim yo‘nalishi 1-kurs talabasi
shahzodanomozova301@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini ta’lim jarayoniga samarali tayyorlashda qo‘llanilayotgan zamonaviy yondashuvlarning mazmun-mohiyati yoritilgan. Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari tez rivojlanayotgan davrda boshlang‘ich ta’lim tizimini takomillashtirish, o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi hamda kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirish muhim vazifa sifatida qaralmoqda. Shu nuqtai nazardan maqolada innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, kompetensiyaviy yondashuv, individual va differensial ta’lim usullarining boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini tayyorlashdagi ahamiyati ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilingan.Tadqiqot davomida zamonaviy ta’limning asosiy tamoyillari sifatida o‘quvchi shaxsiga yo‘naltirilgan ta’lim, kreativ fikrlashni rivojlantirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan unumli foydalanish hamda o‘yin texnologiyalarining samaradorligi keng yoritilgan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, zamonaviy yondashuvlar, innovatsion pedagogika, interfaol metodlar, kompetensiyaviy ta’lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, o‘quvchi faolligi, mustaqil fikrlash, ijodkorlik, individual yondashuv, ta’lim samaradorligi.

Abstract: This article highlights the essence of modern approaches used to effectively prepare primary school students for the educational process. In today's era of globalization and rapid development of information technologies, improving the primary education system, forming independent thinking, creativity and communicative competencies of students is considered an important task. From this perspective, the article analyzes the scientific and pedagogical significance of innovative pedagogical technologies, interactive methods, a competency-based approach, individual and differentiated teaching methods in preparing primary school students.During the study, the main principles of modern education were widely covered: student-centered education, development of creative thinking, effective use of information and communication technologies, and the effectiveness of game technologies.

Keywords: primary education, modern approaches, innovative pedagogy, interactive methods, competency-based education, information and communication technologies, student activity, independent thinking, creativity, individual approach, educational effectiveness.

Аннотация: В данной статье освещается сущность современных подходов, используемых для эффективной подготовки учащихся начальной школы к образовательному процессу. В современную эпоху глобализации и стремительного развития информационных технологий совершенствование системы начального образования, формирование самостоятельного мышления, креативности и коммуникативных компетенций учащихся рассматривается как важная задача. С этой точки зрения в статье анализируется научно-

педагогическое значение инновационных педагогических технологий, интерактивных методов, компетентностного подхода, индивидуализированных и дифференцированных методов обучения в подготовке учащихся начальной школы.

Ключевые слова: начальное образование, современные подходы, инновационная педагогика, интерактивные методы, компетентностно-образование,информационно-коммуникационные технологии, активность учащихся, самостоятельное мышление, креативность, индивидуальный подход, эффективность образования.

Bugungi globallashuv davrida har bir davlatning taraqqiyoti, avvalo, ta’lim tizimining rivojlanganlik darajasi bilan belgilanadi. Chunki ta’lim jamiyatning kelajagini yaratadigan, yosh avlodni har tomonlama barkamol inson qilib tarbiyalaydigan muhim sohadir. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichi bolaning bilim olishga bo‘lgan qiziqishi, dunyoqarashi, mustaqil fikrlashi va ma’naviy kamoloti shakllanadigan eng muhim davr hisoblanadi. Shu sababli boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini zamonaviy yondashuvlar asosida tayyorlash bugungi kun ta’lim tizimining dolzarb masalalaridan biri bo‘lib qolmoqda.Hozirgi zamonda an’anaviy ta’lim usullari bilan cheklanib qolish ta’lim samaradorligini to‘liq ta’minlay olmaydi. Chunki bugungi yoshlar zamonaviy texnologiyalar, axborot oqimi va tezkor yangilanayotgan bilimlar muhitida voyaga yetmoqda. Bu esa ta’lim jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni, interfaol metodlarni hamda axborot-kommunikatsiya vositalarini keng joriy etishni talab qiladi. Zamonaviy yondashuvlarning asosiy maqsadi o‘quvchilarga tayyor bilim berish emas, balki ularni mustaqil izlanishga, erkin fikrlashga, muammoli vaziyatlarni hal qila olishga va ijodkorlikka o‘rgatishdan iboratdir.O‘zbekiston Respublikasida ham ta’lim tizimini rivojlantirishga davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishi sifatida katta e’tibor qaratilmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta’kidlaganidek: “Yangi O‘zbekiston maktab ostonasidan boshlanadi”. Ushbu fikr ta’lim tizimining jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni naqadar muhim ekanligini yaqqol ifodalaydi. Prezidentimiz yana bir nutqida: “Farzandlarimiz maktabdan qanchalik bilimli bo‘lib chiqsa, yuqori texnologiyalarga asoslangan iqtisodiyot tarmoqlari shuncha tez rivojlanadi”, deb ta’kidlaydi. Bu esa yosh avlodga sifatli ta’lim berish davlat va jamiyat oldidagi eng muhim vazifalardan biri ekanligini ko‘rsatadi.Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini zamonaviy yondashuvlar asosida tayyorlashda o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olish muhim ahamiyatga ega. Chunki bu yoshdagi bolalar ko‘proq qiziqarli mashg‘ulotlar, o‘yinlar, ko‘rgazmali vositalar va interfaol metodlar orqali bilimni tezroq qabul qiladi. Shu sababli dars jarayonida multimedia vositalari, ta’limiy o‘yinlar, guruhli ishlash, muammoli vaziyatlar yaratish kabi usullardan foydalanish o‘quvchilarning faolligini oshiradi. Bunday metodlar bolalarda mustaqil fikrlash, muloqot qilish, jamoa bilan ishlash va erkin mulohaza yuritish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Boshlang‘ich ta’lim inson hayotidagi eng muhim bosqichlardan biri bo‘lib, aynan shu davrda bolaning bilimga bo‘lgan munosabati, dunyoqarashi va kelajakdagi o‘quv faoliyatiga bo‘lgan qiziqishi shakllanadi. Shu sababli boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini

zamonaviy yondashuvlar asosida tayyorlash faqatgina yangi metodlardan foydalanish emas, balki bolaning ichki imkoniyatlarini ochib berishga xizmat qiladigan murakkab pedagogik jarayon hisoblanadi. Zamonaviy ta’limning asosiy vazifasi o‘quvchini oddiy tinglovchi emas, balki fikrlovchi, izlanadigan va mustaqil qaror qabul qila oladigan shaxs sifatida tarbiyalashdir.Bugungi kunda bolalarning fikrlash doirasi avvalgi davrlarga nisbatan ancha o‘zgargan. Ular axborotni tez qabul qiladi, yangilikka qiziqadi va bir xil usuldagi darslardan tez zerikadi. Shu sababli zamonaviy o‘qituvchi dars jarayonida faqat kitob bilan cheklanib qolmasdan, turli innovatsion usullardan foydalanishi zarur. Masalan, hayotiy vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar, kichik tajribalar, mantiqiy savollar va ijodiy mashg‘ulotlar o‘quvchilarning tafakkurini rivojlantiradi. Bunday yondashuvlar orqali bola bilimni yodlab emas, tushunib o‘zlashtiradi.

Boshlang‘ich ta’limda eng muhim masalalardan biri o‘quvchining darsga bo‘lgan ichki motivatsiyasini shakllantirishdir. Agar bola bilim olishni majburiyat deb emas, qiziqarli jarayon deb qabul qilsa, uning o‘zlashtirish darajasi yuqori bo‘ladi. Shu sababli zamonaviy ta’limda rag‘batlantirish, qo‘llab-quvvatlash va o‘quvchini ruhlantirish usullariga katta e’tibor beriladi. O‘qituvchining samimiy munosabati, iliq muomala va har bir kichik yutuqni qadrlashi bolaning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi. Bu esa kelajakda faol va intiluvchan shaxs shakllanishiga yordam beradi.Zamonaviy yondashuvlarda o‘quvchilarning hissiy holati ham muhim omil sifatida qaraladi. Chunki qo‘rqitish yoki bosim orqali berilgan bilim uzoq vaqt saqlanmaydi. Erkin va qulay muhitda tashkil etilgan dars esa bolaning fikrini bemalol bayon qilishiga imkon yaratadi. Ayniqsa, boshlang‘ich sinf yoshidagi bolalarda maqtov va e’tibor katta ta’sir kuchiga ega. Shu sababli zamonaviy ta’limda rag‘batlantirish, qo‘llab-quvvatlash va o‘quvchini ruhlantirish usullariga katta e’tibor beriladi Erkin va qulay muhitda tashkil etilgan dars esa bolaning fikrini bemalol bayon qilishiga imkon yaratadi.O‘qituvchi dars jarayonida ertaklar, hikoyalar, qiziqarli matnlar va hayotiy voqealardan foydalanib, bolalarda o‘qishga bo‘lgan qiziqishni oshirishi mumkin.Yana bir muhim jihat shundaki, zamonaviy yondashuvlarda ota-onalar bilan hamkorlik alohida o‘rin tutadi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini zamonaviy yondashuvlar asosida tayyorlash bugungi ta’lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Chunki aynan boshlang‘ich ta’lim bosqichida bolaning bilim olishga bo‘lgan qiziqishi, mustaqil fikrlashi va shaxs sifatidagi ilk fazilatlari shakllanadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish o‘quvchilarning darsga bo‘lgan faolligini oshirib, ta’lim samaradorligini kuchaytiradi.Tadqiqot davomida zamonaviy yondashuvlar o‘quvchilarning nafaqat bilimini, balki ijodiy va mantiqiy fikrlash qobiliyatini ham rivojlantirishi aniqlandi. Ayniqsa, individual yondashuv, o‘yin texnologiyalari va kompetensiyaviy ta’lim usullari o‘quvchilarning erkin fikrlashi hamda o‘z qobiliyatini namoyon etishiga imkon yaratadi. Shu bilan birga, ta’lim jarayonida o‘qituvchi va ota-onalar hamkorligi muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Bugungi kunda zamonaviy o‘qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki o‘quvchini hayotga tayyorlovchi, uning ichki imkoniyatlarini yuzaga chiqaruvchi shaxs sifatida faoliyat olib borishi zarur. Chunki kelajak taraqqiyoti bilimli, ma’naviy yetuk va mustaqil fikrlovchi yoshlar qo‘lidadir. Shu sababli boshlang‘ich ta’limda innovatsion yondashuvlarni keng qo‘llash, yangi metodlarni amaliyotga joriy etish hamda ta’lim sifatini muntazam oshirib borish muhim ahamiyat kasb etadi.

Demak, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini zamonaviy yondashuvlar asosida tayyorlash orqali kelajakda raqobatbardosh, bilimli va tashabbuskor avlodni tarbiyalash mumkin. Bu esa Yangi O‘zbekiston taraqqiyoti va jamiyat rivojining muhim poydevori hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2021. – 464 b.

2. Avliyoqulov N.X. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. – 210 b.

3.Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2016. – 200 b.

4.Egamberdiyeva N. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Fan, 2017. – 245

5.Hasanboyeva O.U. Pedagogika. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020. – 280 b.

6.Ishmuhamedov R. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste’dod, 2019. – 160 b.

7.Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2015. – 190 b.

8.Xoliqov A. Pedagogik mahorat. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2019. – 250 b.

9.Yo‘ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2014. – 180 b.